

Формування природознавчої компетентності першокласників (за новою програмою)

**Підготувала: учитель
початкових класів
Шипаківської ЗОШ
I – III ступенів
Зінченко
Вікторія Борисівна**

Нормативно-правове забезпечення викладання природознавства у школі І ступеня

- Державний стандарт початкової загальної освіти (*постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462*);
- Навчальні програми для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів (*наказ МОНМС України № 1050 від 12.09.2011р.*).

Початкова школа

З метою розвантаження навчальних програм для учнів початкової школи наказами МОН України від 22.12.2014 № 1495 «Про затвердження змін до навчальних програм для 4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів» та від 29.05.2015 № 584 «Про затвердження змін до навчальних програм для 1-3-х класів загальноосвітніх навчальних закладів» затверджено зміни до таких програм:

«Українська мова», «Літературне читання», «Математика», «Природознавство», «Я у світі», «Інформатика», «Українська мова для шкіл з навчанням російською мовою», «Російська мова для шкіл з російською мовою навчання».

Рекомендації щодо використання навчальних програм розміщено в пояснювальних записках до них. Зміни, внесені до програм, оприлюднено на сайті МОН:

<http://www.mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>

«Природознавство»

- ✓ **для 1-3 класів** частково змінено структуру і зміст навчальної програми
- ✓ **для 4 класу** програму суттєво змінено і систематизовано. Розділи структуровано за принципами концентричності та змістового узагальнення. Змінено окремі форми організації навчально-пізнавальної діяльності школярів (наприклад, *дослідницький практикум* на **навчальний проект**, змістове наповнення Теми 5 «Запитання до природи» інтегровано в інші теми).

Освітня галузь «Природознавство»

Мета:

формування природознавчої компетентності учня шляхом засвоєння системи інтегрованих знань про природу, способів навчально-пізнавальної діяльності, розвитку ціннісних орієнтацій у різних сферах життєдіяльності та природоохоронної практики.

Загальна характеристика навчального предмета «Природознавство»

Основна мета навчального предмета:
формування природознавчої
компетентності.

Предметна природознавча компетентність — особистісне утворення, що характеризує здатність учня розв'язувати доступні соціально і особистісно значущі практичні та пізнавальні проблемні задачі, пов'язані з реальними об'єктами природи у сфері відносин “людина — природа”.

Змістові лінії предмета “Природознавство”

Програма 2006 р.

Програма 2011 р.

Програма
«Природознавство»
1-4 класи

Гільберг Тетяна Георгіївна, завідувач кафедри методики навчальних дисциплін Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук;

Сак Тамара Василівна, завідувач лабораторії інтенсивної педагогічної корекції Інституту спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України, доктор психологічних наук;

Біда Дарія Дмитрівна, доцент кафедри природничо-математичної освіти Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Грущинська Ірина Василівна, старший викладач коледжу Слав'ястичного університету м. Києва.

Особливості організації вивчення програмового матеріалу з природознавства у 1 класі

Розподіл годин:

- протягом року — 68 год (2 год на тиждень);
- резерв* — 6 год;

** — резерв навчального часу може бути використаний учителем на власний розсуд для організації різноманітних форм навчального процесу: екскурсій, проектної та дослідницької діяльності учнів, роботи з додатковими джерелами інформації.*

(68 год, 2 год на тиждень, резерв – 6 год)

Структурування програми

ВСТУП

- що вивчає предмет природознавство (1 год);

РОЗДІЛ I.

- світ, у якому ти живеш (14 год);

РОЗДІЛ II.

- світ неживої природи (7 год);

РОЗДІЛ III.

- світ живої природи (17 год);

РОЗДІЛ IV.

- рідний край (10 год);

РОЗДІЛ V.

- моя країна — Україна (8 год);

РОЗДІЛ VI.

- запитання до природи (5 год, упродовж року, тематика за вибором учителя)

***Особливості вивчення
змісту програмового
матеріалу***

Зміни, внесені до навчальних програм

Змістова лінія, розділ, тема	Кількість годин за програмою 2011 року	Зміни 2015 року
Світ, в якому ти живеш	14 годин	10 годин
Світ неживої природи	7 годин	9 годин
Світ живої природи	17 годин	20 годин
Рідний край	10 годин	14 годин
Моя країна - Україна	8 годин	14 годин

Зміст навчального матеріалу

Програма 2011 року	Зміни 2015 року
РОЗДІЛІ. СВІТ, У ЯКОМУ ТИ ЖИВЕШ	
Що треба знати про природу. Жива і нежива природа. Як людина пізнає світ. Спостереження та дослід. Природні та рукотворні об'єкти (тіла). Живі організми, їхні ознаки та умови, необхідні для життя, різно-манітність. Значення природи для життя людини. Бережливе ставлення до природи. <u>Екскурсії</u> • Ознайомлення з об'єктами неживої та живої природи. • Спостереження за осінніми змінами в живій і неживій природі. <u>Практична робота.</u> Дослідження дрібних деталей предметів за допомогою лупи. <u>Дослідницький практикум.</u> З чого це виготовлено? ("Запитай у батьків").	<u>Природа і навколишній світ.</u> Природні та рукотворні об'єкти. <u>Нежива і жива природа.</u> Тіла неживої природи, їх ознаки. Тіла живої природи - організми, їхні ознаки. Умови, необхідні для життя. <u>Як людина пізнає світ.</u> Спостереження та дослід. Значення природи для життя людини. Бережливе ставлення до природи. <u>Екскурсії</u> • Ознайомлення з об'єктами неживої та живої природи. • Спостереження за осінніми змінами в живій і неживій природі. <u>Практична робота.</u> Дослідження дрібних деталей предметів за допомогою лупи. <u>Навчальний проєкт.</u> З чого виробляють папір?

Зміст навчального матеріалу

Програма 2011 року

Зміни 2015 року

РОЗДІЛІІ. СВІТ НЕЖИВОЇ ПРИРОДИ

Вода та її властивості. Вода в природі та в житті людини. Повітря та його властивості. Значення повітря для живої природи. Ґрунт. Значення ґрунту для живої природи і господарської діяльності людини. Гірські породи, їх значення для людини.
Практична робота. Ознайомлення з колекцією гірських порід рідного краю.
Демонстрація властивостей води (безбарвна, прозора, приймає форму посудини, тече).
Демонстрація властивостей повітря (існує навколо нас, без запаху, прозоре, намагається зайняти увесь доступний простір).
Дослідницький практикум. Куди зникає вода з калюжі?

Повітря та його властивості. (існує навколо нас, без запаху, прозоре, намагається зайняти увесь доступний простір). Значення повітря для живої природи.
 Вода та її властивості (безбарвна, прозора, приймає форму посудини, текуча).Значення води в природі та в житті людини.
 Уявлення про пісок і глину як гірські породи, їх значення для людини.
 Ґрунт. Склад ґрунту. Значення ґрунту для живої природи і господарської діяльності людини.
Практичні роботи.
 • Ознайомлення з властивостями повітря.
 • Ознайомлення з властивостями води.
 • Ознайомлення з властивостями піску, глини, ґравію.
Навчальний проєкт Як економічно використовувати воду в повсякденному житті?

Зміст навчального матеріалу

Програма 2011 року

Зміни 2015 року

РОЗДІЛ III. СВІТ ЖИВОЇ ПРИРОДИ

Рослини, їхня будова. Дерева, купці, трав'янисті рослини. Листяні та хвойні рослини. Дикорослі і культурні рослини. Кімнатні рослини. Догляд за кімнатними рослинами. Тварини. Дикі і свійські тварини. Комахи. Риби. Птахи. Звірі. Тварини живого куточка, домашні улюбленці.

Практична робота. Вивчення будови рослин.

Практична робота. Догляд за кімнатними рослинами.

Екскурсії:

- у сад (парк, сквер, ліс). Правила поведінки у природі.
- у краєзнавчий музей, шкільний живий куточок, зоопарк (на вибір).

Дослідницький практикум. Як живуть мурахи?

Рослини, їхня будова. Дерева, купці, трав'янисті рослини. Листяні та хвойні рослини. Дикорослі і культурні рослини. Кімнатні рослини. Догляд за кімнатними рослинами. Тварини. Дикі і свійські тварини. Комахи. Риби. Птахи. Звірі. ~~Тварини~~ -домашні улюбленці.

Практичні роботи.

- Вивчення будови рослин.
- Догляд за кімнатними рослинами.

Екскурсії:

- у сад (парк, ліс). Правила поведінки у природі.
- у краєзнавчий музей, зоопарк (на вибір).

Навчальні проєкти:

- Чим живиться їжак?
- Звідки береться олія?
- Як живуть комахи (на прикладі мурах)?
- Як потрібно доглядати домашніх улюбленців – рослин і тварин?

Зміст навчального матеріалу	
Програма 2011 року	Зміни 2015 року
РОЗДІЛІV. РІДНИЙ КРАЙ	
Природа в місті/селі та її околицях. Водойми рідного краю. Охорона водойм. Дикорослі рослини рідного краю. Лікарські рослини. Охорона рослин. Червона книга. Червонокнижні рослини рідного краю. Культурні рослини рідного краю. Тварини рідного краю. Охорона тварин. Свійські тварини рідного краю. Праця людей в місті/селі. Екскурсія до водойми (у ліс). Правила поведінки по-близу водойми (у лісі). Міні-проект. Моє улюблене місце відпочинку на природі в місті (селі). Дослідницький практикум. Чим славиться моє місто (село).	Твій рідний край. Твоя адреса. Природа в місті/селі та її околицях. Форми земної поверхні (рівнини, гори) в твоєму рідному краї. Водойми рідного краю. Охорона водойм. Рослини. Дикорослі рослини рідного краю. Лікарські рослини. Охорона рослин. Рослини рідного краю з Червоної книги України. Праця людей в місті/селі з вирощування рослин (культурних, декоративних). Тварини. Дикі тварини рідного краю (комахи, риби, птахи, звірі). Праця людей з розведення свійських тварин. Екскурсія до водойми (у ліс). Правила поведінки поблизу водойми (у лісі). Міні-проект. Моє улюблене місце відпочинку на природі в місті (селі). <u>Навчальні проекти:</u> • Чим славиться моє місто (село). • Моє улюблене місце відпочинку на природі в місті(селі)

Зміст навчального матеріалу

Програма 2011 року

Зміни 2015 року

РОЗДІЛ V. МОЯ КРАЇНА – УКРАЇНА

Україна – моя Батьківщина. Карта України. Умовні позначення на карті (рівнини, гори, водойми). Водойми України. Найбільші річки та озера України їх значення для людини. Чорне та Азовське моря. Значення морів. Гори України. Природа Українських Карпат. Природа Кримських гір.

Міні-проект. Як облаштувати джерело?

Дослідницький практикум.

Мандрівка Україною, про яку ти мрієш.

Україна – моя Батьківщина. Карта України. Умовні позначення на карті (рівнини, гори, водойми).

Рівнини й гори в Україні.

Водойми України. Найбільші річки.

Найвідоміші в Україні озера. Значення прісних водойм для людини. Чорне та Азовське моря. Значення морів.

Гори України. Природа Українських Карпат. Природа Кримських гір. Ліси – багатство України.

Навчальні проекти:

- Дніпро – найбільша річка України.
- Київ – столиця України

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів

Програма 2011 року	Зміни 2015 року
Має уявлення	Має уявлення
знає	знає
знаходить	розуміє
пояснює	уміє
наводить приклади	застосовує
моделює	
спостерігає	
працює в парі	
працює в групі	
оцінює власну діяльність	

Дякую за увагу!

